

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V obliki je možno.

• EDINOST izhaja 2 krat na teden vsako sredo in sabote o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 25 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 30 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo v Zonta 5.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu v via Tarrento • Nuova Tipografia; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Cesarjeva zahvala.

Ljubi grof Taaffe!

Kakor vsi Moje hiše tikajoči se veseli dogodki, napolnil je tudi cesarjeviču nastopniku, dragemu Mojemu sinu, od nebes podeljeni dar hčere srca zvestih Mojih narodov z veseljem in živim sočutjem.

Mnogoštevilne patrijotične in lojalne izjave deželnih zastopov, občin, drugih korporacij, posebno pa tudi obilne ustanove in drugi dobrodelniki čini, katerim povod je bil navedeni dogodek, pričali so Mi v največje Moje zadostilo, da se ljubezen in zvesta udanost, katero Jaz in Cesarica vsak čas nahajava v takej srcé povzdigujočej meri, skazuje tudi Mojima otrokoma cesarjeviču nastopniku in cesarjevičini.

Z ganjenim srcem izrekam za to Svojo, cesaričino, cesarjevičevo in cesarjevičino presrečno zahvalo ter Vam naročam, da to takoj vsestransko razglasite.

Na Dunaji, 9. septembra 1883.

Franc Jožef s. r.

12. september 1683.

(Dalje.)

Po smrti junaškega Solimana je nastopil njegov sin Selim II., pod vlado katerega je glasoviti Don Juan D'Austria, poveljnik združene kristijanske flote, v pomorskej bitvi pri Lepantu l. 1571 turško pomorsko moč skoraj da ne uničil. To je dalo kristijanskim vojakom velik pogum, ker so bili uže obupani in so vedno mislili, da so Turki nepremagljivi. Za njim je nastopil turško vlado njegov sin Murad III., kateri se je 20 let vedno vojskoval z Avstrijo brez posebnega uspeha; za njim pa je sedel na prestol njegov sin Mohamed III., krut barbar, ki je svojo vlado oskrnil s prelivanjem krvi še celó nedolžnih otrok. Vstaja podonavskih Slovanov, katero je podpirala Avstrija, razburila ga je tako močno, da je l. 1596 sam peljal turško vojsko na Ogrsko, tam prisvojil si Erlavo in avstrijsko vojsko pod poveljništvom nadvojvode Maksimilijana popolnoma pobil. A Avstrija se zarad tega ni udala in vojna je trajala dalje. — Še le Mohamedov sin, Ahmed I. je sklenol leta 1606 s cesarjem Rudolfom II. mir, kateri je bil Avstriji še precej ugoden. Po sultanu Ahmedu I. ni bilo več časa nobenega po vojaško odgojenega in odločnega sultana; odgojja potomcev Osmana je bila jako mehkužna, ženske intrige in umori v Serail-u so značili propad junaške dinastije; Janičari, neka telesna garda sultanov, postali so mogočni, in so odstavljali in postavljali vladarje prav po izgledu rimskih Pretorijanov. Vsled tega so evropske države dobivale vedno več poguma in Benečani so napovedali Turkom pod vlado vnuka Ahmedo-

vega, Mohameda IV. vojno ter so Turke leta 1656 v Dardanelah popolnoma pobili, tako sicer, da je nastala nevarnost za glavno mesto Turške, Carigrad. Zgubila je Turška uže več dežel in evropske vlasti so se uže na vse kriplje pripravljale, da Evropo osvobode turškega jarma. Ali še ni bila utonila zvezda Osmanov. Turčija je imela še vedno veliko materialnih sredstev in izvrstne vojske, katerim je le manjkalo strogih in nadarjenih vojskovodjev. Ker pa sultani sami niso poddedovali duha in poguma Solimana II., nastala je potreba, da jih namestujejo namestniki ali veliki vezirji. To dostojanstvo je prišlo pod slabotnimi sultani do take veljave, da je sultan navadno bil le senca vlade, a vezirji so prav za prav vladali in so bili po nekakem vice-sultani. Prav ta naredba pa je še enkrat vzdignola Turško do stare slave, kajti po nesrečnej bitki z Benečani, postal je 75 letni Mohamedpaša iz slavne rodbine Köprili, katera je dala kesneje Turški še več dobrih vojskovodjev in državnikov, veliki vezir in ta 75 letni stavec je s železno strogo in celó krutostjo zopet uredil državo in vojsko in zopet zapodil benečansko floto iz Helesponta. Za njim je dobil vezirsko službo njegov sin Ahmed, človek boljšega srca in posebne državniške sposobnosti. Avstrijska vojska je v tistem času prodrla v Erdelj; da jo izžene, postavil se je Ahmet Köprili na čelo močnej vojski in l. 1662 prodrl na Ogersko. Avstrijski general Montecuculi je sicer leta 1664 to turško vojsko dobro pobil, pri vsem tem pa si je Ahmed v nadaljnji vojni prisvojil na novo dve Ogerski trdnjavi. Prav ta Ahmed Köprili se je vojskoval kesneje tudi več let proti Poljakom, in posrečilo se je tadašnjemu poljskemu kralju Ivanu Sobieskemu, da je rešil čast poljskega orožja, katera je v začetku vojne močno trpela; toda pri vsem tem je moral ta kralj podpisati mirovno pogodbo s Turki l. 1676, vsled katere je Poljska zgubila Podolijo in en del Ukrajne. Ta Ahmed, kateri je turško moč na vse kraje zopet zdatno razširil, umrl je še mlad in za njim je nastopil na vizirskem stolu Kara Mustafa, ohol in neznosen človek. Sultana Mohameda IV. srča je došla po vezirjih, a prošla je s tem vezirjem, kajti njega slabotna vlada je bila uzrok, da se je hetman Kozakov v Ukrajni, do tistih dob Turškej podložnej, leta 1667 vrgel v naročje Rusom, ti pa so priliko porabili, napovedali vojno Turkom ter jih v treh bitkah zaporedoma popolnoma pobili. Feodor III. je bil prvi vladar ruski, ki je začel od tiste dobe napredujoče rušenje Turške in ko so bili Turki leta 1681 primorani sklenoti mir z Rusi, morali so zadnjim odstopiti mnogo dežel okolo Črnega morja in Rusi so si s tem odprli vrata na Črno morje ter začeli ono politiko, ki denes daje

Turčiji zadnje smrtne udarce in bo še le potem dovršena, kadar v Evropi utoni polumesec, in postane Črno morje popolna last velike Rusije.

Na Ogrskem je mej tem časom rastla nezadovoljnost proti vladi Leopolda I., ker je tam držal mnogo nemških vojakov in uradnikov, ki so z ljudmi kruto ravnali in si dovoljevali različnih samovlasti. Vsi prvi plemenitaši Ogrski so se združili v zaroto proti cesarju, posebno pa grofje Zrinski, Nadasdi, Rakoczy. Prva dva so cesarski vojaki na tihoma ujeli, proti Rakoczy-ju, ki je v naglici nabral okolo sebe nekoliko ustašev, pa je cesar poslal generala Špork-a, ki je Rakoczy-ja prognal; a Zrinski, Nadasdi, Frankopan in Tatenbach so bili v Dunajskem Novem mestu obglavljeni, kakor izdajalci in tadašnji prvi minister cesarja, knez Lobkovitz je začel proti Ogrom neusmiljeno postopati. Ker se je dokazalo, da so bile vse prve rodbine Ogrske zapletene v zaroto, zato je cesar izjavil, da so Ogrji zgubili vse stare privilegije in starodavno njih ustavo. Treba je omeniti, da je bil cesar Leopold tisti čas tudi v vojni z mogočnim kraljem francoskim, Ljudevitom XIV., s katerim pa je sklenol mir. A ta kralj pri vsem še ni miroval, ampak dražil je na eno stran Ogre, na drugo pa Turke proti cesarju, in ker so bili Ogrji hudo razkačeni, vzdignoli so se v letu 1674 v resnici; mladi ogerski plemenitaš po imenu Tökeli je stopil na čelo ustašem, kateri so cesarsko vojsko proti njim poslano v prvej bitki do dobrega potolkli, Tökeli-jeva moč je rastla, k malu je imel 20.000 mož, in francoski kralj je na Poljskem po svojem poslaniku nabral 6000 prostovoljcev, katere je poslal ustašem na pomoč. Ker pa se je Ljudevit XIV. pri vsem tem še vedno bal, da cesarski zadušé upor, nadražil je sultana Mohameda IV., da je imenoval mladega Tökeli-ja vladarjem srednje Ogerske pod turško višo oblastjo (ta je dal kovati uže svoj denar, na katerem je bilo čitati »Ludovicus rex Galliae protector et patronus Hungariae), in cesarju Leopoldu napovedal vojno. Cesar in njegovi ministri, katerim je vse to nenadoma prišlo, bili so v največej zadregi. Po mnogih dogovorih so cesarju zagotovili pomoči volilni knez bavorski, volilni knez saksonski in še nekateri manjši južnonemški knezi; ali najvažnejše je bilo to, da je cesar pridobil na svojo stran viteškega kralja Poljskega, Ivana Sobieskega in to k ljubi vsemu nasprotnemu prizadevanju francoskega kralja in k ljubi temu, da je bila Poljska od nekdanj zaveznica Francoske.

Cesar je imenoval uže iz prejšnjih vojn slavnega vojvoda Karola Lotringskega poveljnikom cesarske vojske, katero je cesar z vso silo mogel pomnožiti na nekaj nad 30.000 mož.

Vse drugačne priprave so delali Turki, in veliki vezir Kara Mustafa, svak zamrlega Ahmeda Köprili je bil uže 3. maja 1683 z 300.000 možmi v Belgradu. Pri Oseku se je združila ta velikanska moč z vojsko Tökeli-ja. Pri Rabu je bilo vojno posvetovanje in Kara Mustapha je sklenol, da ide kar naravnost na Dunaj, da iz Avstrije napravi turški pašalik in turške konjske repe nasadi na cesarki grad v Beču. Kakih 40.000 mož pusti pri Gjuru, da mu varujejo pozicijo, nad 80.000 mož je poslal pod poveljstvom Tökeli-ja v zgornjo Ogrsko, da zasedejo Požun, sam pa je marširal z nad 200.000 mož kar naravnost proti Dunaju in vojvoda Lotringskega kar pred seboj podil; strah in groza se je poprijela vse Avstrije, povsod po Štajerskem in Avstrijskem, kder so šli Turki, požigali so vse, otroke morili, ženske omadeževali. Zmešnjava in trepet na Dunaji je bil nepopisljiv, cesar in ves njegov dvor je ubegnol v Inomost in blizo 80.000 prebivalcev onih krajev, kder so šli Turki, zbežalo je pred njimi v druge kraje in tudi v Beč, kder se je mesto tako napolnilo, da je mestni poveljnik ukazal mestna vrata zapreti in nobenega več pustiti v mesto. — 12. julija so bili uže prvi turški konjiki pred Dunajem, kder je vojvoda Lotringski pustil le 10.000 mož posadke, z drugo vojsko pa se pomaknol na Moravsko, da tam pričakuje zagotovljene pomoči Nemcev in Poljakov. 14. julija je uže Kara Mustafa stal z vso svojo mogočno armado pred Dunajem in mesto obkolil ter začel delati rove za naskok. Dunaj je bil v največem obupu in toliko kakor zgubljen.

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 12. t. m. pri obedu, pri katerem je bil tudi spanski kralj in spansko poslanstvo, napil ruskemu carju Aleksandru, katerega god je bil ta dan.

Na dan dvestoletnice, kar je bil Dunaj otet, pel je dunajski vrhovni škof Te Deum v cerkvi sv. Stefana, vpricho cesarja, nadvojvodov, ministrov, mestnega svetovalstva, mestnih uradnikov in vseh cerkvenih knezov Cizlitanije. Ob 11. dopoldne pa je sprejel cesar cerkvene kneze, katere mu je predstavil dnnajski vrhovni škof. Opoludne pa je položil cesar zadnji kamen dozidane mestne hiše, katerej je pred desetimi leti položil vogelni kamen. Bila je sijajna slovesnost, katere so se vdeležile vse visoke in ime-nitne osebe. Cesar je pri tej priliki naglašal, v kako hudej stiski je bil Dunaj pred 200 leti, kako je krščanstvo zmagalo, ter izrekel svoje veselje nad tem, da se Dunaj lepo razvija ter ga dičite umetnost in učenost. Potem se

je cesar napotil v historično razstavo, katero je odprl in natanko ogledal.

Pri banketu, kateri je priredilo dunajsko mestno svetovladstvo v spomin dožidanja mestne hiše in h kateremu je bilo povabljenih 630 oseb, napil je dunajski župan cesarju, njegov namestnik Prix tujim gostom, župan mesta Rima mestu Dunaju, stavbeni svetovalec Gröbner zidarskemu mojstru Schmidtu in ta dunajskim meščanom.

Ker dunajski očetje niso hoteli napraviti ljudske veselice, napravilo jo je ljudstvo samo, katerega se je nad 30.000 zbralo v praterju in po svoje veselilo.

Obhajala se je dvestoletnica tudi na Kahlenbergu pri Dunaju, od kodar je poljski kralj Sobieski stopil z svojo vojsko pred Dunaj ter Turke s tem plašil, da je okoli tega griča vojake večkrat peljal, da so Turki mislili, da ima kralj ogromno armado. Odkrila se je na Kahlenbergu spomenska plošča.

K Sobieskijevej svečanosti v Krakovi je prišlo silno veliko ljudstva. Po črnej maši so deputacije položile jako mnogo vencev in cvetic na Sobieskega grob. V govoru, s katerim je deželni maršal odprl historično razstavo, naglašal je civilizatorični značaj očetja Dunaja. Sobieskega junaštvo je neizbrisljivi historični dokaz skupnosti poljskega naroda s zapadom.

Vladni komisar v Zagrebu je volitve v občinski svet za negotov čas odložil. V občinskega sveta posvetovanji pa se je sklenilo poslati deputacijo komisarju s zagotovilom, da za ohranitev miru hoče skrbeti občinski svet. Minister Tisza pa je poklical v Budimpešto čislane zaupnike narodne stranke, grofa Pejačevića, barona Živkoviča, deželnega zbora načelnika Krestiča, Mihaloviča in Šrama, da se z njimi dogovori zastran pomirjenja.

V Zagrebu je 8. t. m. bilo zopet precej nemirno; mej ljudstvom se je namreč raznesla vest, da je judovski trgovec Sachs rekel: vsak peti Hrvat mora viseti; vsled tega mu je razjarjena množica pobila okna; to se je zgodilo tudi pri treh judovskih palačah na Jelačićevem trgu. V kavani Heimbach, luknji za igralce, razbili so vse mize in stole ter kavanarja dobro pretepili. Pripoveduje se, da so tuji antisemitni ljudstvo ščuvali. Vojaštvo je mir storilo in več ljudi so zaprli. Občinski svet je zbran vsak dan. Vladni komisar je izdal proglas, s katerim prepoveduje vsako zbiranje i naroča roditeljem, obrtnikom in trgovcem, naj čujejo, da se ne bodo otroci in delalci po ulicah klatili. Hišna vrata se morajo zapirati ob devetih, kavane in krčne pa ob desetih. Tudi občinski svet je izdal proglas, v katerem objavlja vladnega komisarja proglas ter naznanja, da vojaki, predno nabrano množico na kakem trgu, ali ulici razženo, dadó trikrat znamenje, da mirne meščane obvestijo. — Iz Gl'ne in Petrinje pa se poroča o jako ozbiljnih praskah v teh krajih; vojaki so mej zbrano množico streljali in pripoveduje se, da je dvajset kmetov mrtvih in mnogo ranjenih.

Ogerski državni zbor je sklican na 27. septembra. Najprej bo volil poslance v delegacijo, potem pa pride na vrsto hrvatsko prašanje zaradi katerega bodo gotovo vroči boji. — Hrvatski deželni zbor, ki bi se bil imel odpreti 23. julija, pa se je zborovanje na prve dni meseca septembra odložilo, ne more se sklicati zaradi sedanjih razmer.

Vnanje dežele.

Na Bolgarskem je sklicano veliko narodno sobranje. Knez tega ni hotel

storiti, ali ruska generala Sobolev in Kaulbars z ruskim diplomatičnim opravnikom Joninom sta ga k temu primorala z ultimatumom, da se mora samovladarstvu odpovedati in nazadnje v šestih mesecih sklicati narodno sobranje, da preustroji deželno ustavo. Knez se je iz početka branil, a vsled poslanice iz Peterburga vendar podpisal dekret, s katerim se sklicuje narodno sobranje.

Pariški časnik «Patrie» trdi, da je bila osnovana zarota v ta namen, da spanskega kralja umore, ko je bival v Parizu, da je pa policija prišla zaroti na sled in hudodelstvo ubranila.

Postava

veljavna za pokneženo grofijo Goriško in Gradiško, s katero se izdaje cestni policijski red.

S privolitvijo deželnega zbora poknežene Moje grofije Goriške in Gradiške ukazujem tako:

I. Določbe zoper cestne poškodbe.

§ 1. Vsaka nalašč ali po zakriviljeni nemarnosti prizadeta poškodba ceste in k njej spadajočih stvari, kakor cestnih robov, stranskih in podpornih zidov, pobočij in drugih zidovin v obrambo ob cestah in mostih visečega sveta, brambenih kamnov (paračajev), cestnih jarkov in vabljenih, mostov, kažipotov, znamenj vsake vrste, krajepisnih tabel, mitniških zavór (šrang), mitnic in na njih obešenih predpisov in tarif, drevov in drevoredih na cestah nasajenih in dotičnih podpornih kolcev, — za kolikor ne spada pod določbe občnega kazenskega zakonika, smatra se kot prestopek cestne policije in se kaznuje po § 19 pričujoče postave. Krivec mora vrh tega povrnotti prizadeto škodo in plačati ali zagotoviti jo nemudoma, kakor jo odloči občinski načelnik.

§ 2. Prepovedano je na cestah in na k njim spadajočih prostorih pasti živino, nastavljati zapreke in nesnago, vtešnjevat in zatapljati ceste, ali zavirati na njih prost odtok vode.

Vse, kar se potrosi v namen, da se odstranijo navedene neprilčnosti, in stvari postavijo zopet v poprejšnje stanje, pojde na račun krivca.

§ 3. Kedar se orjejo njive tik ceste, ne sme se na cesti obračati oralo in vanj vprežena živina.

§ 4. Drevesa, čoki, orala in druge enake stvari ne smejo se vlačiti po cestah, razun kedar so te še snegom pokrite.

§ 5. Prepovedano je naglo voziti po mostih, kateri niso narejeni iz samega zidu.

§ 6. Koles ni drugače zapirati, nego s coklo ali zavornico (žlajfom); zavornice pa ni nikdar tako trdo pritisniti, da se popolnoma zapró kolesa.

Kolesa se smejo samo takrat zapirati z verigami ali z lesenimi zavorji, vtaknjeneimi mej kolesne kline, kedar je poledica na cesti.

§ 7. Kedar so tovorni vozovi obloženi z več kakor 2500 kilov blaga, morajo biti platišča njihovih koles vsaj 10 centimetrov, pri vozovih s 5000 kilov teže pa vsaj 15 centimetrov široka.

Določbe tega paragrafa obveljajo še le v enem letu po tem, ko se razglasi ta postava, in ne zadenejo kmetijskih vozov.

II. Določbe za varnost občevanja.

§ 8. Občevanje po cestah ne sme biti nikdar zavirano ni po dnevi ni po noči. Vsaka zavira se ima odstraniti na troške onega, ki jo je zakrivil.

§ 9. Vozovi, v katere ni vprežena živina, ne smejo se puščati na cestnem tiru. Kder ne more biti vsled like neprilike drugače, ima se preskrbeti potrebno nadzorstvo in po noči svečava.

Pri gostilnicah imajo se postaviti vozovi v stran cestnega tira in po noči razsvetliti.

Tudi vozovi, kateri so po noči na potu, morajo imeti prižgano luč.

§ 10. V vozove se ne sme nikdar vpreči več živali vstrice nego dve.

§ 11. Ni dopuščeno, da se vozita po cesti dva voza privezana drug k drugemu. Za tovorne vozove se pa lahko obešajo ročni vozovi in taki, ki se pošiljajo kot blago, in tako se smesta tudi voziti v zvezi mej seboj dva tovorna in dva prazna kmetijska voza.

Občinske oblastnije smejo dovoliti za določene vrste voz nadaljne izjeme, ako jih zahtevajo krajne razmere.

§ 12. Blago na tovornih vozovih se ne sme raztezati nad 2 metra, 50 centimetrov širokosti, razun primerljaja, ako ena sama naložena stvar presega to širokost. Ta izjema velja tudi za kmetijske vozove, obložene s senom, slamo, trsem in enakimi pridelki. V takih izjemnih slučajih pa mora preskrbeti voznik, da pozvedó proti njemu napotjeni vozovi o pravem času, da se jim bliža njegov voz.

Sedeži ne smejo na nobenem vozu segati čez voz ali čez naloženo blago.

§ 13. V senf vprežena živina mora biti previdena s kraguljami ali s zvončki.

§ 14. Praviloma se imajo vozovi, ko se srečajo, na desno umikati drug drugemu.

Kedar kateri voz drugega dočeta, mora se sprednji na zahtevo tako ogniti, da gre on lahko na levi strani naprej.

§ 15. Voznik ne sme zapustiti svojega voza, niti leči na-nj, dokler so živali vprežene.

Vprežene živali, ki so brez vajeti, mora vedno na strani spremljati voznik.

§ 16. V obljudenih krajih je prepovedano pokati z bičem; to je prepovedano tudi, ko se srečajo drugi vozovi ali črede.

Prepovedano je, blizo ceste streljati z možnarji, postaviti brijarje in ogenj blizo ceste netiti.

§ 17. Kupci cestnega gruščja naj se tako postavijo, da ne zavirajo svobodnega občevanja.

§ 18. Dotičnim občinskim načelnikom je za to skrbeti, da vredé s posebnimi določbami, kako se bodo smele črede in kako razvezana živina sprehajati po cestah.

III. Oskrbovanje cestne policije in kazenske določbe.

§ 19. Prestopki tega policijskega reda, kolikor jih ne obsega občni kazenski zakonik, kaznujejo se s globo od 1 do 10 goldinarjev, ali, kedar prestopnik ne more plačati, s zaporom od 6 do 48 ur.

Globa se mora koj plačati ali pa zagotoviti.

§ 20. V slučajih omenjenih v §§ 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13 ni dovoljeno potovati po načinu nasprotnem dotičnim določbam dalje, nego do tistega najbližega kraja, kder se more odpraviti neprilika.

§ 21. Cestno policijo so dolžni oskrbovati županijski načelniki na vseh cestah in potih v dotični županiji.

§ 22. Občinski načelnik ima oblast izdajati take posebne cestno-policijske določbe, ki bi se kazale v katerem kraji sem ter tja potrebne, n. pr. prepovedi, da se ne sme po kakem v slabem stanju nahajajočem se mostu voziti s tovornimi vozovi, koji so više naloženi nego z določeno težo. Take določbe zadevajoče državne ali skladovne ceste imajo se hitro naznaniti dotičnemu okrajnemu glavarstvu ali cestnemu odboru.

Kazni, ki se nalagajo prestopnikom teh določeb, ne smejo presegati po § 20 ustanovljene mere.

Pritožbe proti tem določbam ne ustavljajo izvršitve.

§ 23. Prestopniki določeb tega policijskega reda in cestno-policijskih določeb, ki jih izdaje občinski načelnik (§ 22), imajo se ovajati ali oziroma izročevati najbližemu županstvu za kazensko ravnavo.

Kedar občinski načelnik v glavnih stvarih pozvé prestopke in poglavitne okoliščine — naj se je godil prestopke tudi v kaki drugi občini — razglasi in izvrši sodbo, in če se zahteva, potrdi to pismeno stranki.

Pritožbe proti sodbam občinskega glavarja razsojuje politiška gosposka.

§ 24. Nadzorstvo in varstvo cest (§ 1.) in občevanj po njih, (§ 8.) sta izročena posebno organom cestne uprave, onim krajine in poljske policije in c. k. žandarmeriji.

Kogar ti organi ustavijo zastran kacega prestopka cestne policije, ta se mora nepogojno udati njihovim poveljem.

Služabniške organe cestne uprave in krajne policije ima politiška gosposka za njihovo službovanje v prisego vzeti. — Oni morajo nositi kako znamenje in so, kedar opravljajo svoj službo, enakovrstni organom postavljenim za javno varnost.

§ 25. Globe stekajo se v zalog za uboge tiste županije, v kateri se je naredila sodba.

Končne določbe.

§ 26. Zgoraj navedene določbe veljajo za občinske ceste le, za kolikor so potrebne z ozirom na načelo, da se imajo občinske poti tako narejati in vzdrževati, da bodo za vozove, kakor so v občini navadni, prikladne.

Po tem takem imajo občinski zastopi oblast, določati z ozirom na krajne razmere za vse ali za nekatere občinske ceste, nahajajoče se v dotičnih županijah, še druge izjeme od pričujočega reda.

§ 27. Občinski načelnik ima oblast določiti za vsak primerljaj posebe, kako daleč od katere javne ceste se imajo graditi nove stavbe, da le ne više od 3 metrov.

§ 28. Ta postava za leva tudi državne ceste, za kolikor ni po obstoječih postavah in predpisih drugače določeno.

Dopisi.

Iz Rojana, 9. septembra.

Kako Slovani v Trstu napredujemo in se zavedamo svoje narodnosti, to pričajo razna društva, katera se snujejo, in veselice, katere se v mestu in v okolici tako pogostoma vrše.

Lep dokaz narodne zavesti nam kaže domača veselica, katero so napravili rojanski rodoljubi dne 8. t. m. v gostilni pri Bole tu. Rojančani so nam naznanili v cenjenem listu »Edinosti« št. 71, da napravijo besedo z igro in petjem, ali kaj

tacega, kar smo tam videli, nismo nikoli pričakovali.

Naj mi bode torej dovoljeno, da primumogodosti spregovorim o tem, kar sem pri rojanskej veselici videl in slišal.

Pri vohu je bil lep pozdrav z narodno-barvanimi črkami: »Dobro došli!»

Prostor je bil odličen s zastavami in z baloni večinoma v narodnih barvah; napravljen je tudi bil primeren oder.

Ljudstva se je toliko nabralo, da je bil ves prostor napolnjen. Ob polstestih prikoraka openska godba. Pevel in godci sedejo za mizo in prične se radovanje; vrstilo se je zaporedoma petje in godba. Godci so kaj dobro godli, posebno dopadalo se nam je, ker so godli večinoma narodne in patrijotične komade.

Tudi rojanski pevci so se posebno skazali. Omeniti moram, da se ti pevci odlikujejo posebno radi lepih in prijetnih glasov, radi tega jih hočem rojanske slavce imenovati.

Začetek prave veselice pa je bil še le okolo sedme ure. Tu hočem navesti, kako so se vrstile glavne točke veselice.

Deklamacija »Dobro došli« deklamovala je Antonija Požar kaj izvrstno. »Morje Adrijansko« so morali pevci na obče zahtevanje ponoviti. Dvogovor »Bomjmir in Ljudmila« sta kaj dobro govorila Anton Požar in Ančika Bole. Vilharjevo šaljivo igro »Poštena deklica« so igrali: France Mihelič (Boter Ferluga), Ivanka Mihelič, soproga (Tonica, šivarica), Anton Bremic (Gospod Kikelj), Franciška Primožič (gospa Kiklja), Anton Požar (gospod Kokelj), Ančika Bole (gospa Koklja). Igralci so vsi kaj dobro delali. Posebno pozornost pa je vzbudila mlada ženica Ivanka Mihelič, katera je svojo nalogo tako dobro vršila, da si bolje misliti ne moremo.

Pridenem naj še, da je ta mlada ženica ona, ki je l. 1878, ko je naš nepozabljivi oče, rajnik dr. Bleiweis, obhajal svojo sedemdesetletnico, bila v Ljubljani in mu poklonila v imenu okoličanskih Slovencev prekrasen cvetlični šopek.

Kvartet so izvrstno peli Rojančani: Miče Bole, Jože Bole, Miče Ferluga, Jože Ferluga.

Gosp. Miče Bole pozdravi občinstvo, zahvaljuje se mu, da je počastilo rojansko veselico, dalje opomni napredka tržaških in okoličanskih Slovencev. Konečno zaori trikratni »živijo« na našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. in na visoko obitelji, čemur je ljudstvo z ogromnimi »živijo«-klici pritrjevalo. Petje in godba pa ste se še dalje vršili.

Veselica je bila sploh prav živahna, vsem se je z obraza brala radost in zadovoljstvo. Vršila se je brez najmanje pičice kaljenja miru.

Ko je nekoliko občinstva odšlo in se nekoliko prostora pokazalo, začel se je ples. Sukalo se je vse, moški, ženske, staro in mlado. Trajala je veselica še po polunoci.

Velika čast in hvala za to gre posebno Boletovej družini, veselilnemu odboru, rojanskim pevcom, openskim godcem, ker so se tako sposobno vedli, da se malokateri tako, zatorej naj bodo priporočeni občinstvu. Pozabiti pa ne smemo tudi g. Franceta Brandolina, ki napravlja tako lepe umetne ognje in pa še prav po ceni.

Rojančani! S to veselico ste si pridobili veliko časti in hvale, torej le pogumno naprej, potezajte se in delujte za narodno stvar, napravljajte še take veselice, ker one vam blazijajo srca in bistrijo vaš um. Živel! Rojančani!

V Bazovici, 8. septembra.

Jutro je bilo jasno, na vse zgodaj je uže vihal mnogo zastav, in naznanjalo, da ima biti danes kaj veselega tukaj. Precej ob 7. uri zjutraj je bila sv. maša, po končanej sv. maši bila je slovesna zahvalnica, zapel je čast. gosp. župnik »Te Deum« in pevci so zapeli zahvalno pesem, zatem pa še »cesarsko himno«, da Bog ohrani in obvari novorojeno našvojudico, in s tem se je končala sv. maša.

Popoldne uže ob 3. uri se je začelo zbirati ljudstvo od vseh krajev okoli ozalšanega prostora in željno pričakovalo početka veselice. Ob 4. uri ne daleč od namenjenega prostora, sliši se godbe glas, ljudstvo je bilo zdaj vse na nogah, zdaj se prikaže črno-rumena zastava, za njo godba, potem bela-modra-rudeča in za njo vaški pevci, kateri so šli na vrh Ključa sprejemati tržaškega »Sokola«, na poti so Ricmanjski pevci pojoč mimo nas korakali na omenjeni prostor; ljudstvo jih je pozdravljalo z »živijo«-klici. Za tem se prikaže čez hrib tudi vrli »Sokol«, kder so čakali naši pevci z godbo in z dvema zastavama. Tukaj stopi naprej A. Ražem, pevovodja vaškin pevcev, in pozdravi goste z temi besedami:

»V imenu bazoviških rodoljubov vam zakličem: »Dobro došli! Živijo!« Zdaj zagrmí ljudstvo trikrat »Živijo!« potem stopi v vrste in godba zaigra »Napreje«, mi pa smo veseli korakali na omenjeni prostor. Mej potjo so tudi pevci zapeli par koracnik. Za nekoliko časa pride tudi Dolinski vrli pevski zbor, katerega smo tudi veselo sprejeli.

